

HINDRINGER OG MULIGHEDER

DELPROJEKT GRÆNSEHINDRINGER

en del af Interreg-projektet

ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society

Interreg

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

ESS & MAX IV:
Cross Border
Science and Society

ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society

DELPROJEKT GRÆNSEHINDRINGER

Etableringen af forskningsanlæggene ESS* og MAX IV i Lund og DMSC*** i København er en omfattende investering i forskningsinfrastrukturen i Greater Copenhagen. For at udnytte potentialet i satsningerne er det vigtigt med en integreret vækstregion, som kan tiltrække spidskompetencer fra hele verden. Denne brochure samler hindringer og løsninger for at nå det mål.**

Når forskningsanlæggene står helt færdige, vil mange internationale forskere få deres virke her. Forskningsanlæggene kommer til at ligge i Lund, mens databearbejdningen fra ESS vil ske i København. Mange af de tilknyttede til anlæggene kommer til at grænsependle. Forskerne og eksperterne kommer ikke bare fra EU, men også fra resten af verden (såkaldte tredjelandstatsborgere), hvilket indebærer et nyt perspektiv på grænsehindringsproblematikken. ESS og delvist MAX IV er i fokus i denne brochure, men problemstillingerne er i mange tilfælde også aktuelle for andre internationale kompetencer og international virksomhed i Greater Copenhagen.

Formålet med delprojektet Grænsehindringer er at afdække og præsentere løsningsforslag for såvel tredjelandstatsborgere som EU-borgere, som ønsker at grænsependle

i Greater Copenhagen. På lang sigt er målsætningen, at der bliver færre grænsehindringer, og at international arbejdskraft, f.eks. forskere og eksperter på ESS og MAX IV, skal kunne bo og arbejde på begge sider af Sundet.

The Greater Copenhagen & Skåne Committee står i spidsen for delprojektet *Grænsehindringer*, som er en del af Interreg-projektet *ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society*.

Ud over Grænsehindringer er der fire andre delprojekter: *Grænseregionalt netværk og forskerprogram, International attraktionskraft, Regional leverandørbase* samt *Velkomst af internationale talenter*

Delprojektet drives i samarbejde med en række myndigheder og organisationer på begge sider af Sundet, Øresunddirekt SE/Länsstyrelsen Skåne, Øresunddirekt DK, Skat DK, Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen og ESS.

* European Spallation Source ERIC

** Microtron Accelerator for X-rays

*** ESS Data Management and Software Centre

Delprojektet startede i september 2015 og blev afsluttet i december 2016 med en slutkonference og en brochure med prioriterede hindringer. Arbejdsgruppen, der er tilknyttet delprojektet, har ud fra bl.a. workshops opgjort og prioriteret relevante grænsehindringer. Påvirkningsarbejdet er sket løbende og fortsætter også, efter at projektet er blevet afsluttet. I skrivende stund er der et lovforslag i Danmark, af og til kaldet Lex-ESS, som indeholder løsninger på dele af delprojektets spørgsmål, men der er fortsat spørgsmål at pege på og belyse.

INDHOLD

ESS & MAX IV: investeringer, som skal plejes.....	4
Grænseløs forskning med forhindringer.....	6
Grænsehindringer og løsningsforslag	8
Problemer med grænsependling for statsborgere uden for EU/EES 10	
Grænsependlingen påvirkes negativt af grænsekontrollerne	11
Dansk forskerskat kan ikke anvendes af ansatte ved DMSC i København – hvis de bor i Danmark	12
Svært at få svensk ekspertbeskatning	13
Dobbeltskatning af CERN-ansatte.....	14
Vanskeligheder ved at arbejde både i Danmark og Sverige med to forskellige arbejdsgivere.....	15
Risiko for manglende kompensation ved huller i arbejdsløshedsforsikring	16
Grænsehindringer, som også påvirker international arbejdskraft, som ønsker at grænsependle i Greater Copenhagen..	17

 Eskil Mårtensson, projektleder for Interreg-projektet Cross Border Science and Society ESS & Max IV:

...vi skal forberede regionen for at få størst mulig nytte af anlæggene. Hvis de bare bygges, sker der ikke så meget, medmindre vi har forberedt os til at udnytte dem optimalt til forskning og for samfundet som helhed

ESS & MAX IV: INVESTERINGER, SOM SKAL PLEJES

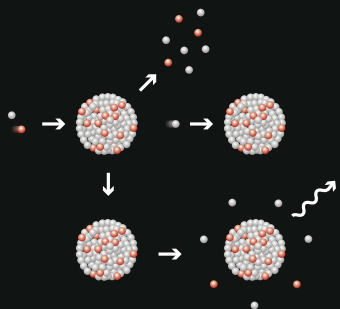
Satsningen på forskningsanlæggene ESS og MAX IV stiller særlige krav, når det gælder koordinering af regler og lovgivning i Sverige og Danmark. Ved at afskaffe grænsehindringer og gøre det lettere for grænsependlerne kan man udnytte regionens fulde potentiale og skabe forudsætninger for et internationalt attraktivt forskermiljø og en attraktiv arbejdsplads.

Begge anlæg er unikke og har en høj international profil. Man forventer, at ca. 5000 forskere fra hele verden hvert år vil benytte begge anlæg.

ESS, som er et internationalt samarbejde med 15 lande i Europa, vil have sine aktiviteter på begge sider af Sundet: ved spallationscen-

teret i Lund og ved datacentret DMSC i København. Sammenlagt forventes 650 personer at komme til at arbejde ved ESS og MAX IV.

Det handler om store forskningsinvesteringer, som sammenlagt anslås til ca. 18,5 mia. DKK. Driftsomkostningerne forventes at blive 1,4 mia./år.

ESS kan sammenlignes med et gigantisk mikroskop, som anvender neutroner til at analysere prøver på atom- og molekylniveau.

Investeringsomkostninger for ESS/MAX IV i relation til Øresundsbroen.

60%

ansatte ved ESS, som ikke er svenske statsborgere

Forventet antal ansatte ved ESS og MAX IV

650

Forskningsanlægget MAX IV i Lund

GRÆNSELØS FORSKNING MED FORHINDRINGER

Grænsehindringer af forskellig slags kan være anledning til yderst reelle problemer for personer, som arbejder og bor i Greater Copenhagen. Vi har lavet et fiktivt interview med to personer for at illustrere nogle af de problemer, som vi tager op i rapporten.

Vi møder Patricia fra USA, som søger en stilling som Senior Scientist hos ESS med arbejdsplads i Lund. Hun og hendes medfølgende mand trives bedst med at bo i en storby, og da de begge rejser meget med deres arbejde, vil de gerne bo tæt på en international lufthavn.

Men de har fået besked om, at det desværre ikke er muligt for hende at bo i København og pendle til Lund, da hendes svenske ansættelse ikke berettiger til opholdstilladelse i Danmark.

– Jeg blev overrasket. Jeg havde hørt om regionen, og hvordan tusindvis af mennesker krydser Sundet hver dag for at arbejde, selvom det er to lande. Nu må jeg genoverveje det, siger Patricia.

Steve kommer fra Storbritannien og er lige blevet tilbudt en stilling som Software Scientist ved DMSC i København. Han har en ph.d. og vil med stor sandsynlighed blive omfattet af de danske regler om forskerskat.

–Jeg kunne godt lide tanken om at bo i København og kunne cykle til arbejde.

Eftersom Steves arbejde er tæt knyttet til aktiviteterne i Sverige, kommer han til at tilbringe cirka en dag om ugen i Lund. Nu har han fundet ud af, at det derfor ikke er muligt at betale dansk forskerskat

– Jeg bliver måske nødt til at overveje at bo i Sverige i stedet, men det var ikke det, jeg havde forestillet mig, konstaterer Steve.

Patricia og Steve er fiktive personer, men problemstillingerne er yderst virkelige. Læs mere om netop disse grænsehindringer på side 10 og 12.

GRÆNSEHINDRINGER OG LØSNINGSFORSLAG

De følgende sider indeholder en række prioriterede grænsehindringer. Sammen med korte beskrivelser og løsningsforslag er der information om, hvem der berøres, og hvilket lands lovgivning, sagen henhører under.

Der er tekster med mere detaljeret information på delprojektets hjemmeside:

www.scienceandsociety.eu/delprojekt/granshinder

PROBLEMER MED GRÆNSEPENDLING FOR STATSBOGGERE UDEN FOR EU/EES

HVEM BERØRES?	Statsborgere uden for EU/EES
LAND/LOVGIVNING	 Arbejds- og opholdstilladelseslovgivning

PROBLEM:

Vanskeligheder for personer fra lande uden for EU og EES med at grænsependle i Greater Copenhagen. Både Sverige og Danmark har indført regler om, at opholdstilladelse ikke kan gives på baggrund af en arbejdstilladelse, der er udstedt i det andet land.

LØSNINGSFORSLAG:

Et dansk lovforslag* gør det muligt for tredjelandsstatsborgere, som er ansat ved eller har tilknytning til ESS i Lund, at bosætte sig på den danske side. Men problemet er stadig aktuelt for ikke-EU/EES-statsborgere, som ønsker at grænsependle for at arbejde for andre virksomheder i Greater Copenhagen.

*"Lov om ændring af udlændingeloven og kildeskatteloven" (Opholdstilladelse med henblik på ansættelse på forskningscentret European Spallation Source (ESS) i Sverige). Loven forventes at træde i kraft den 1. januar 2017.

GRÆNSEPENDLINGEN PÅVIRKES NEGATIVT AF GRÆNSEKONTROLLERNE

HVEM BERØRES?	Alle Øresundspendlere
LAND/LOVGIVNING	 Særlige forholdsregler ved alvorlig fare for den offentlige orden eller landets interne sikkerhed

PROBLEM:

Længere rejsetid, færre afgange og øget trængsel er resultater af kontrollerne. Effekterne er blandt andet færre togrejser til fordel for bilrejser og et vigende arbejdsmarked, det vil sige, at færre job kan nås med en pendlingstid på en time. Tilgængeligheden til København og Københavns lufthavn er vigtig for hele Greater Copenhagen, og ID- og grænsekontrollerne skaber usikkerhed omkring fremtidige etableringer, investeringer og rekrutteringer. På sigt bedømmes fortsatte ID- og grænsekontroller at påvirke regionens vækst negativt.

LØSNINGSFORSLAG:

Reducer de negative effekter af kontrollerne og gør det lettere for pendlerne. Kontrollerne bør i praksis udføres mere gnidningsfrit eller slås sammen, så togenes normale rejsetider kan genoptages. Det kan gøre det lettere for såvel daglige grænsependlere som internationale rejsende til og fra Københavns Lufthavn. Greater Copenhagen & Skåne Committee understreger, at det er vigtigt, at ID- og grænsekontrollerne ikke gøres permanente.

DANSK FORSKERSKAT KAN IKKE ANVENDES AF ANSATTE VED DMSC* I KØBENHAVN - HVIS DE BOR I DANMARK

HVEM BERØRES?	Ansatte ved DMSC, som er kvalificerede til forskerskat i Danmark og ønsker at bosætte sig i Danmark
LAND/LOVGIVNING	 Den danske forskerskatordning i kildekattelevens §§ 48 E-F, (§ 48 E, stk. 2)

PROBLEM:

Forskere og eksperter, som kommer for at arbejde ved ESS datacenter DMSC i København, mister muligheden for at benytte sig af den danske forskerskat, når de nogle gange er nødt til at tage til Lund for at arbejde ved anlægget der. Grunden er, at de har en svensk arbejdsgiver, da DMSC skattemæssigt er et fast driftssted og dermed en del af ESS ERIC**. På grund af en aftale mellem Sverige og Danmark, ”dobbelbeskatnings-overenskomsten”, beskattes svenske arbejdsdage i Sverige, og dermed umuliggøres håndhævelsen af tidligere beslutninger om dansk forskerskat.

LØSNINGSFORSLAG:

Ifølge et dansk lovforslag foreslås det, at der gøres en undtagelse for ansatte ved ERIC, så ansatte ved DMSC kan arbejde ved ESS i Lund uden at gå glip af den danske forskerskatteordning.

*Datacentret i København, knyttet til ESS i Lund

** European Research Infrastructure Consortium, europæisk konsortium for forskningsinfrastruktur

SVÆRT AT FÅ SVENSK EKSPERTBESKATNING

HVEM BERØRES?	Højt kvalificeret arbejdskraft, som bor i udlandet og vil udnytte svensk ekspertbeskatning.
LAND/LOVGIVNING	 Ekspertbeskatning (11 kap., § 22 inkomstskattelagen, SFS 1999:1229)

PROBLEM:

Reglerne for svensk ekspertbeskatning indeholder en række krav, der er svære at forudsige, hvilket vanskeliggør mulighederne for ESS og MAX IV at tiltrække højt kvalificeret arbejdskraft:

- For at blive berettiget skal man være ekspert, forsker eller have virksomhedsledende opgaver/have en nøgleposition i en virksomhed. Desuden skal en tilsvarende kompetence mangle i Sverige. Bedømmelsen af dette er tidskrævende, og resultatet er svært at forudsige. Den eksisterende lønsuppleringsregel kan sjældent udnyttes af ESS/MAX IV pga. lønnens beløbsstørrelse.
- Ansøgerne må ikke være svenske statsborgere, hvilket udelukker svenske statsborgere, som i længere tid har arbejdet udenlands, samt forskere med dobbelt statsborgerskab.
- Opholdet i Sverige må vare i maks. fem år, hvilket er svært at bedømme på forhånd. Man får desuden kun ekspertbeskatning i tre år, derefter bliver vedkommende beskattet efter almindelige regler.
- *Udstationeringsmedarbejdere** og personer, som arbejder med et *naturalie-engagement*** i Sverige, har udenlandske arbejdsgivere. De risikerer at gå glip af ekspertbeskatning i de tilfælde, hvor den udenlandske arbejdsgiver ikke har et fast driftssted i Sverige.

LØSNINGSFORSLAG:

Foretage en gennemgang af svensk lovgivning om ekspertbeskatning for at kunne tiltrække spidskompetence.

* Personer, som arbejder på ESS, der er udlånt af en anden arbejdsgiver, den civilretslige arbejdsgiver er udenlandsk.

** ESS-medlemslande bidrager med udstyr og personale for at bygge en del af anlægget.

DOBBELT-BESKATNING AF CERN-ANSATTE

HVEM BERØRES?	Ansatte ved CERN, som vil arbejde som udstationeret til ESS/MAX IV
LAND/LOVGIVNING	 National svensk skatteret

PROBLEM:

CERN er verdens største partikelfysiklaboratorium, og dets ansatte bliver beskattede med en særlig "CERN-skat". Der forventes stor udveksling af tjenestemænd mellem CERN og ESS/MAX IV, hvilket bl.a. vil ske ved, at ansatte ved CERN bliver udstationeret til ESS/MAX IV. Sverige har ikke underskrevet CERN-aftalen* (protokollen). Dermed bliver de, der udstationeret fra CERN, og som bliver skattepligtige i Sverige ifølge svensk skattelovgivning, dobbeltbeskattede. Den eneste undtagelse er, hvis der findes en skatteaftale, som begrænser svensk beskatning.

LØSNINGSFORSLAG:

At Sverige underskriver CERN-aftalen, så disse medarbejdere altid bliver undtaget fra svensk beskatning, og samarbejdet mellem Sverige og CERN lettes.

*"Protocol on the privileges and immunities of the European Organization for Nuclear Research".

VANSKELIGHEDER VED AT ARBEJDE BÅDE I DANMARK OG SVERIGE MED TO FORSKELLIGE ARBEJDSGIVERE

HVEM BERØRES?	Personer med bopæl i Sverige, som får ekstra opgaver i Danmark
LAND/LOVGIVNING	Artikel 13.1 a i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 883/2004 samt Øresundsaf-talen

PROBLEM:

Hvis man bor i Sverige og arbejder for fx ESS i Lund, opstår problemer, hvis man vil udføre en ekstra opgave i Danmark for en anden arbejdsgiver. Arbejdsgiveren skal i så fald betale svensk "arbejdsgivaravgift", hvis man arbejder mindst 25 % i Sverige. De svenske afgifter er meget højere end tilsvarende i Danmark, og det påvirker muligheden for at få ekstra arbejde.

LØSNINGSFORSLAG:

Ved den bilaterale dansk-svenske Øresundsaf-tale får man mulighed for at arbejde på begge sider af Sundet og stadig kun betale arbejdsgiverens socialsikring. Dette gælder dog kun, når man arbejder for den samme arbejdsgiver. En løsning ville være at revidere aftalen, så den også gælder for arbejde for forskellige arbejdsgivere i Sverige og Danmark.

RISIKO FOR MANGLENDE KOMPENSATION VED HULLER I ARBEJDSLØSHEDSFORSIKRING

HVEM BERØRES?	Personer, som skifter arbejdsland inden for Norden
LAND/LOVGIVNING	 Loven om arbejdsløshedsforsikring

PROBLEM:

En person, som ønsker at være medlem af en A-kasse, skal være det i det land, hvor han eller hun arbejder. Når man skifter arbejdsland, skal man også skifte A-kasse, og der må ikke være en afbrydelse mellem medlemskaberne. Det er især problematisk for personer, som har mistet ansættelsen i et nordisk land og søger optagelse i den forkerte A-kasse, så ansøgningen skal laves om. Registreringen sker først, når ansøgningen er sendt til den korrekte A-kasse, og så kan der være opstået et hul i forsikringsperioden. I så fald kan man miste retten til indkomstbaseret kompensation, da de svenske regler kræver, at man har været forsikret i en uafbrudt periode på 12 måneder.

LØSNINGSFORSLAG:

I Danmark er der en regel om, at der må gå op til otte uger, fra man har været omfattet af en anden medlemsstats arbejdsløshedsforsikring, til man bliver medlem af en dansk arbejdsløshedskasse, uden at det betragtes som en afbrydelse af forsikringsperioden. En tilsvarende løsning kunne også overvejes i Sverige.

GRÆNSEHINDRINGER, SOM OGSÅ PÅVIRKER INTERNATIONAL ARBEJDSKRAFT,

SOM ØNSKER AT GRÆNSEPENDLE I GREATER COPENHAGEN

Familiemedlemmer, der fx følger med ansatte ved ESS og MAX IV, kan også blive ramt af de grænsehindre, vi har fremlagt. Problemer med at grænsependle for tredjelandstatsborgere kan ikke mindst udgøre en hindring. Desuden er der yderligere problemer, der for eksempel kan berøre partnere og børn.

DANSK LÆRLINGEUDDANNELSE ER KUN FOR EU- ELLER NORDISKE STATSBOGERE

Tredjelandstatsborgere, der bor i Sverige, kan ikke tage en dansk lærlinguddannelse – erhvervsuddannelse, da man får en uddannelses-/ansættelseskontrakt hos den arbejdsgiver, hvor man udfører den del af uddannelsen, som foregår på arbejdspladsen. Både Sverige og Danmark har regler om, at opholdstilladelse ikke kan gives på baggrund af en arbejdstilladelse, der er udstedt i det andet land.

ANERKENDELSE AF ERHVERVS- KVALIFIKATIONER

De, der kommer fra et tredjeland og har en uddannelse inden for et lovreguleret erhverv, skal som regel igennem to processer for at få deres uddannelse anerkendt, hvis de skal have adgang til hele vores arbejdsmarked i Greater Copenhagen. Det forudsætter også, at de har et erhverv, som gør, at de kan få arbejdstilladelse. Det er langvarige og kostbare procedurer. Både for den pågældende person og for samfundsøkonomien.

MAN KAN IKKE BO I ET NORDISK LAND OG VÆRE I PRAKTIK I ET ANDET

Ansvarsspørgsmålet og forskelle mellem lovgivninger betyder, at man ikke kan være i arbejdspraktik i et andet nordisk land.

ESS & MAX IV: CROSS BORDER SCIENCE AND SOCIETY

ESS & MAX IV: Cross Border Science and Society er et projekt med 27 forskellige partnere, der skal udnytte mulighederne med de verdensunikke forskningsanlæg ESS og MAX IV i Lund.

Konkret indeholder projektet fem delprojekter, som koordineres ved hjælp af den strategiske platform, som ledes af Region Skåne og Region Hovedstaden.

- Grænseregionalt netværk og forskerprogram
- International tiltrækningskraft
- Regional leverandørbase
- Grænsehindringer
- Byde internationale talenter velkommen

Projektet er blevet bevilget 9,5 mio. euro af Den Europæiske Regionale Udviklingsfonds program Interreg: Øresund-Kattegat-Skagerrak, hvilket svarer til cirka 70 mio DKK. I alt har projektet en omsætning på 19 mio. euro eller 141 mio. DKK med alle partneres medfinansiering. Det er også det største projekt hidtil, som har fået bevilling inden for rammerne for Interreg Øresund-Kattegat-Skagerrak.

Læs mere på: www.scienceandsociety.eu

Grænsehindringer: Projektleder Matilda Sommeliuss og projektsekretær Kristina Bay Jensen, Greater Copenhagen & Skåne Committee

Design: www.abrahamsson-forth.se

Bilder: s. 1, s. 20 ©www.flickr.com/photos/russellstreet s. 4-5 Perry Nordeng©, Lunds Universitet s. 6-7 Joan Vicent Canto Roig© iStockphoto.com s. 8-9, 19-19 Johan Wessman© News Øresund

Læs mere:

www.scienceandsociety.eu/delprojekt/granshinder

ESS & MAX IV:
Cross Border
Science and Society

GREATER
CoPENHAGEN

Interreg

Öresund-Kattegat-Skagerrak
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION